

Hope College

Hope College Digital Commons

Van Raalte Papers: 1840-1849

Van Raalte Papers

10-9-1846

Letter from Hendrik P. Scholte to G. Groen van Prinsterer

Hendrik P. Scholte

Henry ten Hoor

Follow this and additional works at: https://digitalcommons.hope.edu/vrp_1840s

The original documents are held in the National Archives of the Netherlands. This digitized material is intended for personal research/study only. The original documents may not be reproduced for commercial use in any form or by any means, electronic or mechanical, without permission in writing from the [National Archives of the Netherlands](#).

Recommended Citation

Scholte, Hendrik P. and ten Hoor, Henry, "Letter from Hendrik P. Scholte to G. Groen van Prinsterer" (1846). *Van Raalte Papers: 1840-1849*. 90.
https://digitalcommons.hope.edu/vrp_1840s/90

This Book is brought to you for free and open access by the Van Raalte Papers at Hope College Digital Commons. It has been accepted for inclusion in Van Raalte Papers: 1840-1849 by an authorized administrator of Hope College Digital Commons. For more information, please contact digitalcommons@hope.edu.

October 9, 1846

A letter of Hendrik P. Scholte to G. Groen Van Prinsterer stating his views on emigration. He attacks Heldring's views and states that the government does nothing.

In Dutch; translation by Dr. Henry ten Hoor, 2000.

Printed original in the Groen Van Prinsterer Archives, Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, Rijksarchief, Zuid Holland, item 1046, pp. 748-749.

openlijk de éénige troost in leven en sterven uit te spreken. Dat die waarlijk éénige troost is, hebben wij hier treffend gezien in een jongmensch van 22 jaar; heengaande was de blijdschap des geloofs als een hemelsche lach op zijn gelaat; alles door ons verbeurd, alles door Christus volbragt en verworven voor Zijne gemeente, dat is onze hoop, onze rust voor de eeuwigheid. — Heb dank voor het toegezonden boekje van Obreen. Ik had 't reeds voor 't Leesgezelschap genomen: de naam Luchtmans moet immers vertrouwen geven nietwaar? Bij Capadose hadden zij er ook zoo veel mede op. — Geheel ben ik 't met uw schrijven eens. „Willem mag wel werken, maar niet te veel”. Verhaal hem dat nog dikwijls, of 't ingang mogt vinden. Hij groet u hartelijk en verzoekt de aflevering van Bosscha ¹⁾, pas uitgekomen, te willen zenden.

1046. H. P. SCHOLTE AAN GROEN, 9 Oct. 1846 *).

----- Gij zult van tijd tot tijd wel vernemen dat de zugt tot landverhuizing allerweege sterk toeneemt. Ik hoop ten goede van Nederland dat de vermogende Christenen zich dadelijk met de zaak zullen inlaten, en alzoo, zoo veel in hun is, meedewerken, dat de band der broederschap tusschen blijvenden en vertrekkenden niet los, maar integendeel vast gemaakt worde. Het zou zulk eene smartelijke gedachtenis bij de vertrekkenden achterlaten, wanneer zij heengaan met de onderzinking, dat men zich hier niet meer over hen bekommerd. Zij, die het vermogen hebben om te gaan, zullen hunnen weg in het nieuwe vaderland wel vinden. Nu moeten zij echter meenigen broeder achterlaten, wegens ongenoegzaamheid aan middelen, en bij de overtuiging, dat wanneer de Christenen tezamen wilden werken de behoeftigen zouden kunnen verplaatst worden. Ook voor degenen, die met eenig vermogen vertrekken, zou hulp bewezen kunnen worden, in het bezorgen van geregelde overvaart, daar zij nu uitsluitend zich moeten wenden tot de cargadoors van Amerikaanse schepen. Onze Regering doet niets, en laat de landverhuizers aan hun lot over, en bevestigt alzoo tot het einde toe, dat zij zich over de inwoners weinig bekommerd, als de belastingen slechts betaald worden. De stroom der verhuizing tegen te gaan, dat is niet meer mogelijk, dezelve te leiden en zoo min schadelijk mogelijk voor Nederland te maken, dit zou wijsheid der Regering zijn, en het is de stellige roeping der hier blijvende Christenen. — Ik hoop, dat op de vergadering in de volgende week wezenlijke deelneming zal openbaar worden. Ds. Heldring, hoe werkzaam ook, is zeer onduidelijk en onvast, en wanneer er in zijn tijdschrift ³⁾ geen meerdere eenheid en vastheid van beginsel komt, dan vrees ik, dat het niet duurzaam zal zijn. Nu reeds hoor ik er over klagen. De vermoedelijke tekorten in de Staatskas maken het uitzigt niet aangenaamer, en naar hetgeen ik soms verneem, dan staat de Koning in het blinde vertrouwen, dat de Ministers verandwoordelijk zijn en dat Hij zich niet heeft te bekommeren. Sedert het nummer der *Reformatie*, waarin voorkomt „*Wat moet er van Nederland worden*” ⁴⁾, heb ik de gewoone maandbrief om te bedanken voor de toezending niet

1) Een afl. van J. Bosscha: *Neêrlands heldendaden te land, van de vroegste tijden af tot in onze dagen*, Leeuwarden, 1834/56, 3 dln.

2) Uit Utrecht.

3) *Vereeniging: Chr. Stemmen*, op initiatief van de Chr. Vrienden opgericht en 1 Juli 1846 voor het eerst verschenen. Heldring was hoofdredacteur.

4) *De Reformatie*, Amsterdam, 1847, 3e serie, III, p. 81/110.

Koninklijke Bibliotheek van Haag
 Broechv. Puntieren papier

ontvangen. Dat stukje schijnt dus al te gevoelig te hebben geraakt. Mijne vrouw ¹⁾ is nog zeer zwak; de dood van ons kindje hangt haar zeer aan, en ik weet nog niet, welk eene wending het met hare gezondheid nemen zal. Ik heb krachtdadig de ondersteuning des Heeren ondervonden en weet bij vernieuwing en vermeerdering, wat ik aan God heb. Ik heb mij dan ook bij vernieuwing onbepaald met alles, wat ik ben en heb, aan Zijne dienst verbonden. Groet van harte uwe waardige echtgenoot. Ik beveel mij inzonderheid in ulieder gebeden. Uw toegenegen vriend en broeder in Christus —

1047. GROEN AAN J. T. BODEL NIJENHUIS, 11 Oct. 1846 ²⁾).

-- Maar ook kunt gij gerust hier ³⁾ een *pavois de tendance* bijvoegen uit den doorgaanden en algemeen bekenden geest van het tijdschrift *Waarheid in Liefde*, omtrent de inspiratie der Heilige Schrift enz. enz. — Hartelijk wenschen wij u veel zegen op deze regtmatige en pligtmatige poging ter handhaving van het regt der Kerk en van de waarheid gelijk die in Christus Jezus is ⁴⁾. --

1048. A. BRUMMELKAMP AAN GROEN, 12 Oct. 1846 ⁵⁾).

Eenige regelen van Mr. Bousquet ⁶⁾ zeggen mij dat UEd. vanwege uwen zwakken toestand naar het uitwendige wel niet op onze aanstaande vergadering zult kunnen komen. Dit treft en smart mij! — Ik voel er behoefte aan u dit te zeggen en bid den Heere, dat Hij het nog zoo bestuure dat gij desnietteenstaande komt, want er is behoefte aan. Ik hoop, waarde broeder, in den strijd, dien wij te strijden hebben, niet mede te werken tot verheffing van den eenen mensch boven den ander; ik hoop niet anderen te leiden tot vertrouwen op eenig schepsel of ook zelf het te doen, hoewel ik erkennen moet dat ik er voor den Heere zeer schuldig aan ben; maar er zijn oogenblikken, er komen omstandigheden in welke een enkel persoon veel beteekent, in welke zijn tegenwoordigheid of afwezigheid alleen een beslissenden invloed uitoefent. Ik geloof dat dit uw geval is met de te houden vergadering en dat zoo het eenigzins mogelijk is, al kondt u dan niet aan het algemeen verlangen voldoen om te praesideren, uwe tegenwoordigheid ons moet verblijden. Ik behoef het u niet te zeggen, maar heb er behoefte aan om het u te herinneren, dat onze vergaderingen wel tot iets goeds onder den zegen Gods zullen kunnen leiden, maar dat zij tot dusver nog geen inwendige constitutie genoeg hebben om te kunnen bestaan zonder dat de verschillende elementen een aanrakingspunt hebben in dezen of genen broeder, en ik geloof, dat gij dit tot dusver zijt voor velen. ----- 't Is thans misschien een gewichtvol oogenblik met betrek-

1) M. H. E. Krantz (geb. 1820), zijn tweede vrouw, met wie hij in 1845 gehuwd was.

2) Uit [s-Gravenhage].

3) Nl. bij de p. 468, noot 1 en 3 genoemde geschriften en *Toespraak aan de leden der Nederlandsche Hervormde Kerk, van wege het Godgeleerd Gezelschap onder de zinspreuk: Gods Woord is de waarheid; van welk gezelschap het tijdschrift *Waarheid in Liefde* uitgaat*, Groningen, 1843; vgl. no. 1047*.

4) Vgl. p. 747, noot 5.

5) Uit Arnhem.

6) A. E. Dudok Bousquet, vgl. p. 176, noot 4 (waar hij ten onrechte W. E. wordt genoemd), of zijn broeder J. Bousquet (1805-1888), sinds 1845 bankier te Nijmegen, volgens *M. E. Kluit: Het Réveil in Nederland*, Amsterdam, 1936, p. 200, oud-student van het Athenaeum te Amsterdam, doch niet in het Album Studiosorum vermeld. Vgl. *Addenda*.

H.P.Scholte to Groen, 9 Oct. 1846

. . . From time to time you will notice that the desire to emigrate is increasing everywhere. I hope for the good of the Netherlands that the wealthy Christians will immediately take part in the effort and thus, as much as is in them, cooperate so that the bonds of brotherhood between those remaining and those departing will not be loosened, but on the contrary, made stronger. It would leave such an unhappy afterthought with those departing if they leave with the feeling that the people here do not care about them any more. They who have the wealth to go will find their way in their new fatherland. Now, however, they have to leave many brothers behind because of the lack of means and by the conviction that when Christians work together the needy could be transported. Also for those who depart with some wealth there could be the help to a regular passage while now they ^{have to turn to ship brokers} must definitely travel in ~~cargo areas~~ of American ships. Our government does nothing and leaves the emigrants to their fate and declares ^{to the end} ~~thus~~ that they ~~care~~ ^{taxes} little for the citizens unless the fees are paid. To go against the stream of emigration is no longer possible, to direct it and thus make it the least harmful for the Netherlands, this would be wise for the government and it is the certain call to the remaining Christians. I hope that at the meeting next week knowledgeable ^{substantial sympathy *} participation will be ^{revealed} evident. Rev Helbring, though active, is very unclear and unsteady, and if ^{his magazine does not demonstrate} no more unity and firmness of principle develops, then I fear that it will not continue. Already I

* Vereeniging: Chr. Stemmen, founded by initiative of the Chr. Vrienden, publ. on July 1, 1846 for the first time. Helbring was editor-in-chief.

hear complaints about this. The ^{possible} discouraging shortages in the national treasury do not make the prospect more pleasant, and according to what I sometimes ^{hear} notice, the King remains in blind faith that his Ministers are responsible and that He doesn't have to pay attention. Since the number of the Reformatie in which "What will become of the Netherlands" appears, I have ^{not received letter in order to the forwarding} the ^{regular} monthly ^{to} to thank for ~~not receiving the issue~~. That little piece seems to have touched a nerve. My wife is still very weak; the death of our child affects her deeply and I do not know which way her health will go. I have experienced the support of the Lord in a great measure and know by renewal and increase what God means to me. In my renewal I have turned over to His service without limits everything I am and have. Cordial greetings to your worthy wife. I ask that you remember me in particular in your prayers.

GILBERT
and brother in Christ TTON

Your affectionate friend

Tr.: H. ten Hoor

* De Reformatie, Amsterdam, 1847, 3rd series, III, p. 81-110.